

उक्तमर्थं पिङ्गीकृत्याह तपसेति तपसास्वधर्माचरणेन ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ छायायां करिणः गुर्वमायोगेऽश्वत्थच्छायागजच्छायाख्यं पर्वदेशकालयोगजं कर्णाइवकर्णाअश्वत्थपलुवास्तैर्वीजितेदेशे जलोपाते ॥ २१ ॥ समाक्लिन्नं आर्द्रवसुअन्नादिद्रव्यं वैश्यं विशंत्यस्मिन्निति वेशो धर्मगृहंतदधिकारिणं वैश्यं वृत्त्यौषधाख्यान्धने त्रिषुरत्नेव सुस्मृतमिति वेशो वेश्यागृहे प्रोक्तो नेपथ्ये गृहमात्रके इति च विश्वः ॥ २२ ॥ प्रतिस्रोतश्चित्रवाहा इति सार्धः श्लोकः प्रतिप्रतीपं पूर्ववाहिन्याः नद्याः पश्चिमाभिमुखं स्रोतः प्रवाहो यत्र तत्तीर्थं प्रतिस्रोतः तत्र पात्रेर्पिताश्चित्रवाहा उत्तमाश्वाः विपरिणम्य अक्षया इत्यपकृष्यते अक्षय

तपसा स्वर्गगमनं भोगोदानेन जायते ॥ ज्ञानेन मोक्षो विज्ञेयस्तीर्थस्नानादप्यक्षयः ॥ १८ ॥ वैशंपायन उवाच एवमुक्तस्तुराजेंद्रप्रत्युवाच महायशाः ॥ भगवन् श्रोतुमिच्छामि प्रधानविधिमुत्तमं ॥ १९ ॥ मार्कण्डेय उवाच यत्त्वमिच्छसि राजेंद्र दानधर्मयुधिष्ठिर ॥ इष्टं चेदं स दामर्त्यं राजन् गौरवतस्तथा ॥ २० ॥ शृणु दानरहस्यानि श्रुतिस्मृत्युदितानि च ॥ छायायां करिणः श्राद्धं तत्कर्णपरिवीजिते ॥ दशकल्पायुतानीह न क्षीयेत युधिष्ठिर ॥ २१ ॥ जीवनाय समाक्लिन्नं वसुदत्तामहीयते ॥ वैश्यं तु वासयेद्यस्तु सर्वयज्ञैः स इष्टवान् ॥ २२ ॥ प्रतिस्रोतश्चित्रवाहाः पर्जन्योन्नानुसंचरन् ॥ महाधुरियथाना वामहापापैः प्रमुच्यते ॥ २३ ॥ विष्णवे विप्रदत्तानि दधि मस्तु दक्षयाणि च ॥ पर्वसु द्विगुणं दानमृतौ दशगुणं भवेत् ॥ २४ ॥ अयने विष्णवे चैव षडशीतिमुखेषु च ॥ चंद्रसूर्योपरागे च दत्तमक्षयमुच्यते ॥ २५ ॥ ऋतुषु दशगुणं वदंति दत्तं शतगुणमृत्त्वयनादिषु ध्रुवं ॥ भवति सहस्रगुणं दिनस्य राहोर्विषुवति चाक्षयमश्नुते फलं ॥ २६ ॥ नाभूमिदोभू सूर्यसुताश्च गावः ॥ लोकास्त्रयस्तेन भवंति दत्तायः कांचनं गाश्च महीं च दद्यात् ॥ २८ ॥ परं हि दानान्न वभूवशाश्च तं भव्यं त्रिलोके भवते कुतः पुनः ॥ तस्मात्प्रधानं परमं हि दानं वदंति लोकेषु विशिष्टबुद्धयः ॥ २९ ॥ इति श्रीम० आरण्यके० मार्कण्डेयसमाख्या पर्वणि दानमाहात्म्ये द्विशततमोऽध्यायः ॥ २०० ॥ ॥ ७३ ॥

फला इत्यर्थः पर्जन्योन्नानुसंचरन् अन्नार्थं अनुसंचरन् पर्जन्य इन्द्रोऽप्यक्षयः अतिथिरूपेण तृप्त इन्द्रोऽप्यक्षयस्वर्गप्रद इत्यर्थः पर्जन्यो मघवावृषेति हलायुधः महाधुरि महति धूः सदृशे प्रवाहे विष्णवे राहूपरागे विप्रदत्ता निविप्रेभ्यो दत्तानि दधि मस्तु दध्नो मंडं मंडं दधि भवं मस्तु इत्यमरः चकारात् पूर्वोक्तानि नापुरुषोवायथामहाधुरियोगभारे यथा सर्वपापैः प्रमुच्यते तथैव गजच्छाया श्राद्धादिकर्तारोऽपि मुच्यन्त इत्यर्थः ॥ २३ ॥ पर्वसु दर्शादिषु ॥ २४ ॥ विष्णवे तु लामेष संक्रांत्योः षडशीतिमुखे मिथुनकन्यामीनसंक्रांतिषु ॥ २५ ॥ २६ ॥ कामान्काम्यमानान्विषयान् ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ इत्यारण्यके पर्वणि नैलकंठी ये भारतभावदीपे द्विशततमोऽध्यायः ॥ २०० ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥